

معمای پدر

سیبیل لاکان

مهسا ریحانی

www.ketab.ir

مؤسسه انتشارات نگاه

تأسیس: ۱۳۵۲

سرشناسه	لاکان، سبیل، ۱۹۴۰-۲۰۱۳ م. Lacan, Sibylle, 1940-2013
عنوان و نام پدیدآور	معمای پدر/ سبیل لاکان؛ [مترجم] مهسا ریحانی؛ ویرایش دفتر انتشارات نگاه.
مشخصات نشر	تهران: انتشارات نگاه، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	۹۰ ص.
شابک	۹۷۸ - ۶۲۲ - ۲۶۷ - ۲۳۷ - ۹
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	عنوان اصلی: Père.
یادداشت	کتاب حاضر از متن انگلیسی با عنوان «A father: puzzle» به فارسی ترجمه شده است.
موضوع	لاکان، ژاک، ۱۹۰۱-۱۹۸۱ م.
موضوع	Lacan, Jacques
موضوع	لاکان، سبیل، ۱۹۴۰-۲۰۱۳ م.
موضوع	Lacan, Sibylle, 1940-2013
شناسه افزوده	ریحانی، مهسا، ۱۳۶۴-، مترجم
رده بندی کنگره	۱۰۹ BF
رده بندی دیویی	۱۵۰/۱۹۵۰۹۲
شماره کتابشناسی ملی	۸۷۷۳۸۳۷

معمای پدر

سیبیل لاکان

مهسا ریحانی

صفحه آرایشی: اکرم زنوبی

چاپ اول: تیرماه ۱۴۰۱ - شمارگان: ۵۰۰ نسخه

چاپ: گیلان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۶۷-۲۳۷-۹

قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان

مؤسسه انتشارات نگاه

حق چاپ محفوظ است.

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب، خیابان شهدای ژاندارمری،

بین خیابان فخر رازی و خیابان دانشگاه، پلاک ۶۳، طبقه ۵

تلفن: ۱۲ - ۶۶۹۷۵۷۱۱، تلفکس: ۶۶۹۷۵۷۰۷

فروشگاه: خیابان کریمخان، بین ایرانشهر و ماهشهر، پلاک ۱۴۰

تماس: ۸۸۴۹۰۱۳۸-۸۸۴۹۰۱۹۵

negahpub1@gmail.com

●www.negahpub.com ●negahpub ●newsnegahpub

فهرست

۹	سخن مترجم: به نام پدر
۱۵	یادآوری
۱۹	پدر
۸۵	سخن آخر
۸۷	«آخرین رؤیا»
۸۸	مرثیه

سخن مترجم

به نام پدر

کتاب حاضر، ترجمه معمای پدر نوشته سیبیل لاکان (۱۹۴۰-۲۰۱۳) مترجم زبان‌های اسپانیایی، انگلیسی و روسی بود. معمای پدر در سال ۱۹۹۴ زمانی که ۵۳ ساله بود، به زبان فرانسوی منتشر شد. کتابی که به پانزده زبان ترجمه شده و در آن سیبیل پراحساس و لطیف مناسبات پیچیده خود را با پدرش بازگویی کند. او در سال ۲۰۰۰، اثر بعدی خود را که به مادرش اختصاص داشت، با نام نقاط تعلیق... (رها شده‌ای جایگزین ناپدید) منتشر کرد.

سیبیل لاکان، دختر کوچک و دوم ژاک لاکان از ازدواج اول او با ماری لوئیز بلوندین، مالو، در شب هفتم نوامبر ۲۰۱۳، در سن ۷۲ سالگی در خانه خودش در پاریس با مصرف دارو خودکشی کرد. سیبیل، همان‌طور که روزی به عنوان دختری نوجوان به خانواده‌اش

قول داده بود، هرگز ازدواج نکرد و بچه دار نشد. او بیشتر عمرش بیمار بود، بیماری ای که امروزه آن را سندرم خستگی مزمن می نامند.

در این کتاب، خاطرات سیبیل لاکان از پدرش، دربرش هایی تکه تکه و جافتاده روایت می شود و شخصیتی را توصیف می کند که با غیبت وارد زندگی اش می شود. «پدر» با عنوان تکمیلی «معمّا» فضاهایی خالی را برجسته می کند و در واقع، اولین معنای پدری برای سیبیل، غیبت است که حضورش به اندازه نبودش است. «وقتی به دنیا آمدم، پدرم دیگر آنجا نبود.... می دانستیم پدر داریم، اما ظاهراً پدر چیزی است که هیچ وقت حضور ندارد».

این اثر منحصربفرد، خواندنی و تقریباً شاعرانه روایتی کوتاه از مناسبات پرکشاکش ولی پنهان پدر و دختری است که یک سوی آن خودش را «ثمره نامیدنی» می داند. لاکان خانواده قدیمی خود را به خاطر خانواده جدیدش رها می کند و دختری دیگر در خانواده جدید کمی پس از سیبیل به دنیا می آید. به معنایی، پدر در نظر سیبیل، ردپای کسی را نشان می دهد که غایب است ولی فرزند نامش را یدک می کشد.

عنوان فرعی کتاب سیبیل لاکان «پازل» است، اصطلاحی که به گفته خود نویسنده، آن را عمدتاً به خاطر ماهیت پراکنده نویسی و سپس جفت وجود کردنش انتخاب کرده است. با این حال، این سؤال که ژاک لاکان چه نوع پدری برای سیبیل بوده است، معمایی است که در سراسر متن با آن دست و پنجه نرم می کنیم. شاید پشت این «پازل»، پازلی دیگر نهفته است. آیا متن او نیز در

درجهٔ اول گواهی بر میراث فکری پدرش است؟ آیا دختر با برداشتن قلم خود صرفاً «قانون پدر» را تأیید می‌کند؟ سیبیل قطعات پازل خود را جمع‌آوری کرده است تا تصویری کلی بسازد، اما پیوند آنها لزوماً به معنای فرآیند تداعی و یادآوری خاطرات نیست، بلکه مجموعه‌ای از انتخاب‌های بعدی است.

در نهایت، سیبیل سؤالی اساسی مطرح می‌کند: پدر چیست؟ این روایت اول شخص، هم پاسخ و هم مکمل مفهوم پدر و خود لاکان است؛ همان‌طور که لاکان آن را در کارش تعریف کرده بود، پدری که از دامان مادر جدا می‌کند و فرزند را به ساحت «واقعیت» می‌کشاند.

سیبیل در سال ۲۰۰۰ و انتشار دومین کتاب خاطراتش دربارهٔ مادرش، در دفتر ناشر با دیدن صدها نسخه از کتاب معمای پدرشادی وصف‌ناپذیری به او دست می‌دهد و آن را این‌گونه توصیف می‌کند: «چگونه می‌توان شادی عجیب آن روز را ترجمه کرد؟ مگر پیشتر لذت ملاقات با یک عاشق را تجربه نکرده بودم؟ مگر پیشتر احساس خوشحالی نکرده بودم؟ و با این حال، آن روز متفاوت بود؛ شادی من دیگر وابسته به کسی دیگر نبود».

شاید منظر منصفانه‌تر حل کردن معمای «پدر» و نه «پدرها» در «آینه»ی دیگران و نه «خود» باشد. دیدن همهٔ پدرهایی که لاکان برای سیبیل در معمای پدر، برای جودیت در آلبوم چهره‌های پدرم و برای الیزابت رودینسکو بیوگرافی ژاک لاکان بود، که همگی نوشتهٔ زنان معاصر فرانسوی با زاویهٔ دیدی منحصربفرد از «پدر» لاکان در یک دورهٔ زمانی بودند.